

Bielak, Agata

"Svjatyje mesta v kul'turnom landšafte Pineža (materialy i komentarii)", A. A. Ivanova, V. N. Kaluckov, L. V. Fadeeva, Moskva 2009 : [recenzja]

Etnolingwistyka 22, 277

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

lecznicze, zastosowanie magiczne, wykorzystanie w życiu codziennym. W drugiej, omawia wzajemne oddziaływanie kodów kultury tradycyjnej w konceptualizacji roślin, np. kojarzenie rośliny z ciałem człowieka, podział na rośliny męskie i żeńskie, obce i in. Ostatnia część pomyślana jest jako swego rodzaju słownik wybranych gatunków roślin (bławatek, dziurawiec, pszeniec gajowy, pokrzywa, jaskier, mniszek, pierwiosnek, babka, piołun, cykorja, czartopłoch, storczyk). Każde „hasło” zawiera słowiańskie nazwy danej rośliny, opatrzone szczegółowym komentarzem oraz rekonstrukcją przypisaną jej sensów symbolicznych.

EP

A. A. Ivanova, V. N. Kaluckov, L. V. Fadeeva, *Svjatye mesta w kul'turnom landšafte Pineža (materialy i kommentarii)*, Moskwa: OGI, 2009, 510 s.

W książce przedstawiono wyniki badań nad prawosławiem ludowym w Pineżu, regionie leżącym na północy Rosji w dorzeczu rzeki Pinegi (nieдалeko Archangielska). Zawiera materiały z zakresu folklorystyki, etnologii, dialektologii i historii, opatrzone mapami i fotografiami. Składa się z trzech rozdziałów i dodatku.

Rozdział pierwszy dotyczy morfologii świętego miejsca, typologii miejsc świętych i świętych tego regionu. W jego końcowej części zamieszczono pochodzące z lat 20. i 30. XX wieku opowieści o świętych miejscach, dotyczące głównie okoliczności powstania i zburzenia bądź spalenia świątyń.

Rozdział drugi, zatytułowany *Święte miejsca Pineža we współczesnej tradycji ludowej*, zawiera przekazy ustne mieszkańców Pineža z lat 1970-2004. Tematem tych relacji są przede wszystkim, podobnie jak w rozdziale poprzednim, okoliczności powstania, zamknięcia, zburzenia lub spalenia cerkwi i kaplic oraz ich odbudowa, a także niszczenie i ponowne stawianie krzyży. Niektórzy informatorzy podają dokładne dane dotyczące położenia i wyglądu świątyń. W tym rozdziale można również znaleźć przekazy o niezwykłych zdarzeniach (m.in. o znalezieniu ikony świętego Mikołaja podczas ścinania drzewa w lesie), które stały się impulsem do wybudowania cerkwi lub kaplicy. Większość tych relacji nie należy do gatunku legendy ludowej.

W ostatnim, trzecim rozdziale pracy zamieszczono fragmenty dokumentów i publikacji z okresu od końca XVIII wieku do początku wieku XX, które dostarczają informacji o cerkwiach, kaplicach, krzyżach i monastyrach Pineža. Tom zamyka dodatek z wykazem motywów występujących w przekazach ustnych o świętych miejscach. Są to: wzniesienie świętego miejsca, nazwanie go, opis świętego miejsca (m.in. położenie i wygląd zewnętrzny), praktyki wykonywane w świętym miejscu (m.in. poświęcenie bydła, chodzenie z krzyżem), cuda, które zdarzyły się w świętym miejscu (m.in. ukazanie się świętego, uratowanie bydła), spustoszenie świętego miejsca (monastynu, cerkwi, kaplicy, krzyża), kara za grzech, odbudowanie świętego miejsca.

AB

„Voprosy onomastiki” 2009 nr 7, Ekaterinburg: Izdatel'stvo Ural'skogo universiteta, 2009, 144s. + 3 nlb.

Opublikowany siódmy numer wydawanych regularnie w Jekatierinburgu „Voprosy onomastiki” zawiera pięć działów tematycznych: „Artykuły”, „Komunikaty”, „Materiały”, „Trybunę onomatologa” i „Życie naukowe”. W wydanym ostatnio numerze zamieszczono studia z zakresu archaicznej toponimii z prefiksem *po-/na-*, funkcjonującej na północy i zachodzie Rosji (V. L. Vasil'ev) i substratowej hydronimii dorzecza rzeczy Nemnjuga (N. V. Kubinina), o cesze ‘przeznaczenie’ w nazwach cerkiewnych pól średniowiecznej Anglii (E. Ė. Ivanova), nazwach męskich w zabytkach XVII wieku (I. V. Efimenko), o tzw. „imionach mówiących” w literaturze dziecięcej